

دعا در قرآن کریم

عنوان انگلیسی:

عنوان عربی:

نویسنده: مینا شمخی

استاد راهنما: محمد کاظم شاکر

مقطع: کارشناسی ارشد

استاد مشاور: محمد علی مهدوی راد

رشته:

استاد ناظر:

دانشگاه:.....

تاریخ دفاع: 1377

واحد:

کلمات کلیدی: دعا, قرآن, توسل

در این پایان نامه موضوع دعا در قرآن از دو جهت مورد بررسی قرار گرفته است: 1) دعا به معنای مصدری 2. دعا به معنای اسمی مراد از دعا به معنای مصدری، معنا شناسی دعا در قرآن کریم است. در این قسمت سعی شده با استناد به قول لغت پژوهان و نیز موارد کاربرد واژه دعا و دیگر واژگان هم خانواده آن در قرآن کریم، مفهوم صحیح دعا از دیدگاه قرآن ارائه شود. سؤالی که در این بخش مطرح است این است که حقیقت دعا چیست؟ آیا دعا، خواند است یا خواستن؟ به عبارت دیگر آیا دعا با سؤال متفاوت است؟ جوابی که ارائه شده این است که دعا گرچه در مفهوم به معناس خواندن است ولی هر خواندنی مستلزم خواستن است. پس اگر کسی خدا را می خواند، خواسته ای دارد که او را می خواند. بنابراین گرچه مدلول مطابقی دعا، خواندن است. اما خواستن نیز جزو مدلول التزامی آن است لذا خداوند در مقام بازداشتن انسان از خواندن دیگران می فرماید: *صو ال ذین تدعون من دونه ما یملکون من قطمیر. ان تدعوهم لایسمعوا دعائکم و لوسمعوا ما استجابوا لکم؛ و کسانی که بجز او می خوانید، مالک پوست هسته خرمایی هم نیستند. اگر آنها را بخوانید، دعای شما را نمی شنوند، و اگر (فرضا) بشنوند اجابتان نمی کنند.* (فاطر، 14.13) و در ادامه فرمود: *صیا أیها الن اس انتم الفقراء الی الله هو الغنی الحمید؛ ای مردم، شما به خدا نیازمندید، و خداست که بی نیاز ستوده است.* (فاطر، 15) نتیجه آنکه می توان گفت علت فاعلی دعا، فقر ذاتی انسان است و علت غایی آن، غنی شدن و گرفتن حاجات است و علت صوری و مادی آن، سؤال و ندان و خواندن با حال تضرع و ابتهاج و تبتل است. از بررسی آیات قرآن بدست می آید که دعا و عبادت در عین تعدد مفهومی، و حدث مصداقی دارند؛ خواند غیر خدا، مستلزم خارج شدن از مرز عبودیت حق تعالی و وارد شدن به محدوده شرک است. در این قسمت مرز بین توسل و خواندن اولیای خدا و شرک به خدا روشن شده است. خواندن هر چیز و هر کسی که خداوند آن را واسطه فیض خود قرار نداده باشد و به تعبیر قرآن کریم *صم آ أنزل الله بها من سلطن؛ و خدا دلیلی بر (حقانیت) آنها نازل نکرده است.* (یوسف، 40) شرک است. مراد از دعا به معنای اسمی، بررسی مضامین

دعاهایی است که در قرآن کریم از زبان انبیاء و اولیاء و ملائکه و ... بیان شده است. سه چیز محور درخواستهای دعا کنندگان در دعاهای قرآنی است: 1 استغفار و طلب آمرزش، مضمون بیشتر دعاهای قرآنی را طلب آمرزش تشکیل می دهد. از آنجا که گناه مانع قرب است، قبل از هر درخواستی باید از خدا طلب مغفرت کرد و در روایات هم آمده است که خیر الدعاء الاستغفار . 2 طلب هدایت و راه یابی به صراط مستقیم 3 درخواست نعمت. علم و دانش، صبر و پیروزی، و فرزند صالح از جمله درخواستهای انبیاء و اولیاء در دعاهای خود است. / در این پایان نامه موضوع دعا در قرآن از دو جهت مورد بررسی قرار گرفته است: 1) دعا به معنای مصدری 2. دعا به معنای اسمی مراد از دعا به معنای مصدری، معنا شناسی دعا در قرآن کریم است. در این قسمت سعی شده با استناد به قول لغت پژوهان و نیز موارد کاربرد واژه دعا و دیگر واژگان هم خانواده آن در قرآن کریم، مفهوم صحیح دعا از دیدگاه قرآن ارائه شود. سؤالی که در این بخش مطرح است این است که حقیقت دعا چیست؟ آیا دعا، خواند است یا خواستن؟ به عبارت دیگر آیا دعا با سؤال متفاوت است؟ جوابی که ارائه شده این است که دعا گرچه در مفهوم به معنای خواندن است ولی هر خواندنی مستلزم خواستن است. پس اگر کسی خدا را می خواند، خواسته ای دارد که او را می خواند. بنابراین گرچه مدلول مطابقی دعا، خواندن است. ام ا خواستن نیز جزو مدلول التزامی آن است لذا خداوند در مقام بازداشتن انسان از خواندن دیگران می فرماید: *صو ال ذین تدعون من دونه ما یملکون من قطمیر. ان تدعوهن لا یسمعوا دعائکم و لوسیما ما استجابوا لکم؛ و کسانی که بجز او می خوانید، مالک پوست هسته خرمایی هم نیستند. اگر آنها را بخوانید، دعای شما را نمی شنوند، و اگر (فرضا) بشنوند اجابتان نمی کنند.* (فاطر، 14.13) و در ادامه فرمود: *صیا ایها الن اس انتم الفقراء الی الی الله هو الغنی الحمید؛ ای مردم، شما به خدا نیازمندید، و خداست که بی نیاز ستوده است.* (فاطر، 15) (نتیجه آنکه می توان گفت علت فاعلی دعا، فقر ذاتی انسان است و علت غایی آن، غنی شدن و گرفتن حاجات است و علل صوری و مادی آن، سؤال و ندان و خواندن با حال تضرع و ابتهاج و تبطل است. از بررسی آیات قرآن بدست می آید که دعا و عبادت در عین تعدد مفهومی، و حدث مصداقی دارند؛ خواند غیر خدا، مستلزم خارج شدن از مرز عبودیت حق تعالی و وارد شدن به محدوده شرک است. در این قسمت مرز بین توسل و خواندن اولیای خدا و شرک به خدا روشن شده است. خواندن هر چیز و هر کسی که خداوند آن را واسطه فیض خود قرار نداده باشد و به تعبیر قرآن کریم *صم آ أنزل الله بها من سلطن؛ و خدا دلیلی بر (حقانیت) آنها نازل نکرده است.* (یوسف، 40) شرک است. مراد از دعا به معنای اسمی، بررسی مضامین دعاهایی است که در قرآن کریم از زبان انبیاء و اولیاء و ملائکه و ... بیان شده است. سه چیز محور درخواستهای دعا کنندگان در دعاهای قرآنی است: 1 استغفار و طلب آمرزش، مضمون بیشتر دعاهای قرآنی را طلب آمرزش تشکیل می دهد. از آنجا که گناه مانع قرب است، قبل از هر درخواستی باید از خدا طلب مغفرت کرد و در روایات هم آمده است که خیر الدعاء الاستغفار . 2 طلب هدایت و راه یابی به صراط مستقیم 3 درخواست نعمت. علم و دانش، صبر و پیروزی، و فرزند صالح از جمله درخواستهای انبیاء و اولیاء در دعاهای خود است.